

Секало О.
НТУ «ХПІ»

ЗВУКОНАСЛІДУВАННЯ В ЛЕКСИЧНИХ ПАРАЛЕЛЯХ

В українській і німецьких мовах існує велика кількість схожих слів. Природа цієї подібності є різною. Обидві мови належать до однієї мовної сім'ї – індоевропейської. Великий вплив має історичний аспект, оскільки в одній країні можуть проживати багато вихідців з іншої країни. Знання подібних слів може бути дуже корисним, оскільки вони можуть допомагати під час вивчення різних мов. Крім того, вивчаючи схожі слова, можна прослідити схожість культур, позбавитися невидимого бар'єру між мовцями різних країн, і, звичайно ж, позбутися можливих мовних помилок у спілкуванні.

Причин для існування схожих слів в різних мовах існує декілька. Це історичні, політичні, культурні тощо. Ці причини підкреслюють зв'язок мов. Але чи можна припустити, що існують слова, поява яких не зумовлена зв'язком мов між собою? Тобто, це схожі за (письмовою/усною) формою слова, які не є запозиченими і з певних причин з'явилися одночасно в різних мовах. Ми зацікавилися такими звуконаслідуваними словами, які з'явилися шляхом імітації звуків навколишнього середовища для означення явища чи дії.

Для нашого дослідження ми використали дві мови – українську та німецьку. Наприклад: цвірінькати – zwitschen; пищати – piepsen; квакати – quaken; стонати – stöhnen; бурмотіти – brummen; крякати – quarren; мукати – muhen; Як ми бачимо, таких слів існує достатньо.

Звуконаслідування є доволі цікавим фактом, оскільки набір звуків у слові не є випадковим, він є мотивованим відповідно до того, який звук ми чуємо із навколишнього середовища. Необхідно підкреслити, що кожна мова по-різному відтворює ці звуки. Таким чином, часто семантичне значення звуконаслідуваних слів різних мов може не збігатися. Такі семантичні значення мають помилкову близькість і називаються хибними лексичними паралелями. Наприклад: krahén – хоча ми можемо припустити, що це слово можна перекласти як «крехтіти», насправді правильній переклад «кукурікати». Ще декілька прикладів (перший стовпчик – припущений нами переклад, другий – справжній переклад цього слова):

Звук має свою природу і точно скопіювати його часто є неможливим. Але спробувати це зробити, використавши лише частину цього звука засобами своєї мови, є цілком можливим. Ось чому часто звуконаслідування різних мов не збігається.

Сітало К.
НТУ «ХПІ»

АНГЛІЦИЗМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Англiцизми, тобто слова і словосполучення, запозичені з англійської мови або утворені за її взірцями, ринули в українську мову у 90-х роках минулого

століття. У цей період починається значне зростання кількості англомовних слів, посилюється процес безпосереднього запозичення.

Це зумовлено рядом позамовних чинників: розвитком економічних зв'язків, авторитетом західних країн, модою та впливом стилю життя американців, їх досягненнями в окремих сферах діяльності; загальносвітовою тенденцією до інтернаціоналізації лексичного фонду; поживавленням культурних зв'язків, двомовністю, умовами функціонування української мови; зрушеннями комунікативно-прагматичного характеру, прагненням мовної економії (копірайт – авторське право, дартс – метання дротиків), потребою поповнити експресивні засоби (бакси, о'кей), уточнити, деталізувати поняття (хайтек-компанія, веб-дизайнер), поділ сфери семантичного впливу (бейдж – посвідчення особи на конференціях, форумах, з'їздах,).

Англiцизми переважно усвідомлюються мовцями як чужорідний елемент і зберігають ознаки свого походження: фонетичні (джерм, імідж), словотвірні (смокінг, маркетинг), семантичні (яструби – політики, прихильники жорстокого агресивного курсу у різних країнах). Ряд англiцизмів позначають національні реалії: Скотланд-Ярд (англійська реалія), діснейленд (американська реалія), а також предмети і явища в галузі спорту, техніки, економіки, політики. Англiцизм – ідіома чи крилатий вислів – пов'язується у свідомості мовців з англійським джерелом незалежно від способів творення: українське «скелет у шафі (буфеті)» (сімейна таємниця) – англійське «skeleton in the cupboard».

У переважній більшості це слова, що стосуються: техніки (бульдозер, сейф, фільм); мореплавства та військової справи: (дрейф, катер, снайпер, танк, яхта); політики, економіки та торгівлі (банкнот, бойкот, бюджет, долар, чек); спорту (аут, бокс, матч, теніс, футбол, хокей); одягу й тканин (джермпер, піджак, піжама, плед, смокінг); харчування (біфштекс, кекс, пунш, сандвіч, торт); культури (гумор, джаз, клоун, фольклор).

Для запозичень з англійської характерні: звукосполучення дж: бюджет, джаз, джермпер; звукосполучення ай, ей: гайморит, інсайд, тролейбус, хокей;суфікс -инг(-інг): мітинг, пудинг, демпінг, тьобінг.

Сьогодні відкритість українського суспільства призводить до значного розширення кругозору та обсягу знань в області іноземних мов. Зросла необхідність в інтенсивному спілкуванні з людьми, які користуються іншими мовами. А це – важлива умова не тільки для безпосереднього запозичення лексики із цих мов, але й для прилучення носіїв української мови до інтернаціональних термінологічних систем.

Однак, процес запозичення іношомовних слів неоднозначно впливає на розвиток української мови. З одного боку, відбувається її збагачення, але, з іншого боку, витісняються власні елементи, що замінюються на слова з подібним значенням.

Англiцизм є доречним, якщо він позначає поняття, що з різних причин ще назва не засобами української мови або в ній відсутній рівновартісний відповідник. Але, інколи англiцизми витісняють деякі питомі або запозичені

терміни. Виникає ряд проблем, які створюють загрозу для існування української мови: поява дублетів (офіс – контора, блокбастер – бойовик); велика кількість небажаних омонімів (шейк – коктейль і танок); запозичення власних назв без перекладу (Muppets-show – «Прихована камера»); вживання штампів-варваризмів (nos comment, made in); запозичення прислівників та вигуків (вау, о'кей), що мають на меті імітувати чуже.

Взаємозбагачення мов – це один із шляхів еволюції мов світової спільноти. Воно характеризує розвиток мовних систем з найдавніших часів і, природно, не може виявити себе зараз – в епоху суттєвих зрушень у гуманітарній, науково-технічній та інших сферах. Лінгвістичні механізми такої взаємодії в різні періоди історії мови можуть мати певні особливості.

*Слободянюк О.
НТУ «ХП»*

СТАН УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Українська мова – одна з прадавніх слов'янських мов, яка виникла з давніх праслов'янських діалектів та існує і до тепер. Вона є рідною мовою для українського народу – мовою нації, предків. Рівень розвитку національної мови характеризує рівень розвитку народу, вона входить у поняття національної культури, тому що всі відображення існування суспільства, народу знаходять відбиття у його мові. Тому знати, берегти та спілкуватися рідною мовою – є найвищим показником народності та єднання.

Але, на жаль, географічне положення та історичні події розділили етнічних мешканців нашої держави. Для західної – бойків, лемків, гуцулів та ін., та центральної України характерним є спілкування українською мовою з характерними кожному регіону особливостями, а для сходу та півдня характерним є спілкування російською мовою.

Українська двомовність – природне явище, але володіння двома мовами вимагає їх правильного користування. Багато корінних мешканців спілкуються суржилом, тобто говорять змішаною мовою. Це виглядає негарно та показує людську необізнаність. Належний рівень мовної культури є свідченням інтелектуального розвитку людини, її вихованості.

Дуже часто дорослі люди не можуть вільно спілкуватися українською мовою, бо у часи їхнього дитинства було поширене спілкування та навіть навчання російською мовою, тому, коли Конституція проголосила українську мову державною, їм важко було вивчити та почати вільно розмовляти національною мовою.

Також, я вважаю неправильним існування шкіл з російською мовою викладання, бо ще з дитинства нас вчать манерам, у нас встановлюється характер, особистість, а оскільки велику частину свого дитинства ми проводимо у шкільних класах, то не припустимим є те, що дітям змалку не прививають любов до рідної української мови.